

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Biologin blir begriplig med utomhuspedagogik.

En diskursanalytisk studie om utomhuspedagogik

Författarens namn: Nevila Sulejmani

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU925H12
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht/2012
Handledare: Eva Nyberg
Examinator: Ingemar Gerrbo
Rapport nr: HT13 IPS05 LAU925

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU925H12
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht/2012
Handledare: Eva Nyberg
Examinator: Ingemar Gerrbo
Rapport nr: HT13 IPS05 LAU925
Nyckelord: Utomhuspedagogik, utemiljö, utomhusbiologi, lärande, skola.

Syfte: Syftet är att undersöka diskurser om utomhuspedagogik som ett sätt att arbeta med elever ute i naturen.

Teori: Jag har inspirerats av den litteratur och forskning som behandlar utomhuspedagogik. Enligt de genom att arbeta med utomhuspedagogik stimuleras barns lärande. I utomhuspedagogik, enligt litteratur, lär barnen bäst i samspel med varandra där de är aktiva och använder sig av alla sinnen. Olika uppfattningar om utomhuspedagogik påpekar att naturen kan ses som en plats med stora möjligheter att utöva utelektioner i olika former.

Metod: Studien innefattar analys av texter i utvalda nyhetsmedier med diskursanalys som metod

Resultat: Resultatet visar att utomhuspedagogik dock inte innebär att bara vara ute, utan att växla mellan undervisning inomhus och utomhus för bästa inlärningsprocess.

Studiens resultat visar även att i utomhuspedagogik blir eleverna nyfikna och ämnen får större verklighetsanknytning. Elever kommer ihåg mer av det de upplever utomhus än av det de hör och ser i klassrummet. Upplevelser ger barnen möjlighet att använda alla sina sinnen och ökar deras fantasi och kreativitet. Liknande upplevelser är svårt att få genom en inomhussituation. Resultatet visar även att utomhusundervisning måste vara förberedd och välplanerad för att fungera optimalt. Lärarna ägnar sig främst åt utomhusundervisning för att få en verklighetsanknytning till den biologiundervisning som är direkt kopplad till naturen och de organismer som finns i den, men det finns fler konsekvenser och orsaker till att undervisa.

Nyckelord: Utomhuspedagogik, utemiljö, utomhusbiologi, lärande, skola,

Förord

Den utomhuspedagogiska verksamheten växer i Sverige. Utifrån de erfarenheter som jag har fått på min utbildning och mitt jobb som lärare uppfattar jag att det bedrivs för lite utomhuspedagogik i skolan. Detta trots att det finns mycket som talar kring utomhuspedagogik både i läroplaner, tidigare och nyligen forskning. Enligt läroplaner, tidigare och nyligen forskning, är utomhuspedagogik en metod som bidrar till ett bättre lärande. Därför blev jag intresserad av utomhuspedagogik för att detta kan vara en bra metod för kunskapsinhämtning på skolan.

Jag har ett stort intresse för naturen och vill genom detta arbete fördjupa mina kunskaper kring utomhuspedagogik för att nyttja resurser utanför skolan.

Jag upplever att det finns möjligheter att undervisa ute än som läraren gör. För att kunna gå ut under biologilektioner i största möjliga utsträckning gäller det att alla skolor har tillgång till skogar, hav, sjö, å och bäck som kan användas för alla årskurser.

Jag tror att genom att undervisa utomhus får eleverna betydligt starkare minnesbilder av vad de lär sig, eleverna blir mer kreativa och fantasin stimuleras och utvecklas.

Därför jag ville med denna uppsats undersöka hur utomhuspedagogik kan används som komplement till undervisningen inomhus.

Jag tackar min handledare Eva Nyberg för allt stöd och alla goda råd hon har gett mig. Hon har varit en stor inspirationskälla med sina värdefulla synpunkter

Innehållsförteckning

• Inledning	1
• Litteraturoversikt.....	2
• Olika uppfattningar om utomhuspedagogik.....	2
• Läroplaner om utomhuspedagogik.....	4
• Teoretisk anknytning	5
<i>Pragmatismen om utomhuspedagogik.....</i>	5
• Forskning om utomhuspedagogik.....	5
<i>Australiensk och Svensk forskning</i>	5
<i>Utomhusmiljö på två förskolor</i>	7
<i>Lärares undervisning och elevers förståelse</i>	7
<i>Lärande utanför klassrummet.....</i>	8
<i>Internationell Forskning.....</i>	8
<i>Att lära ute</i>	9
<i>Biologiämnet och utomhuspedagogik.....</i>	10
• Sammanfattning av teori, forskning och läroplaner.....	10
• Min definition om utomhuspedagogik.....	12
• Syfte och frågeställning.....	12
• Metod och teoretisk utgångspunkt	12
• Diskursanalys.....	12
• Metodval.....	14
• Urval	14
• Reliabilitet och validitet.....	16
• Etiska hänsyn.....	17
• Forskarens roll.....	17
• Analysresultat	18
• Resultat av analysen.....	18
<i>Hur motiverar man utomhuspedagogik?</i>	18
<i>Hur uttrycker man sig om utomhuspedagogik?.....</i>	20

<i>Hur beskrivs lärarens roll i utomhuspedagogik?</i>	23
• Diskussion	24
<i>Hur motiverar man utomhuspedagogik?</i>	24
<i>Hur uttrycker man sig om utomhuspedagogik?</i>	25
<i>Hur beskrivs lärarens roll i utomhuspedagogik?</i>	26
• Metoddiskussion	27
• Konsekvenser för min framtida profession.	27
• Referenser	29
• Empiriskt material	311

Inledning

Intresset för att undersöka artiklar om utomhuspedagogik har utvecklats under min lärarutbildning här i Sverige, speciellt i mötet mellan teori och praktik.

Biologi är ett brett ämne som berör läran om livet som är kopplat till naturen, de levande organismer som lever där och livets processer. Biologiämnet är så tydligt kopplat till naturen som man kan undervisa både inne och ute. Att variera undervisningen är aldrig fel och utomhuspedagogik kan vara behjälplig i den betydelsen. Läraren som undervisar i biologi kan inte undvika att prata om naturen och då får man en naturlig koppling till att bedriva utomhuspedagogik. Jag tror att ju fler lärmiljöer desto bättre är det för barnens inläring. Om jag ska lära mig om en blomma så är det mer lärorikt om jag får se blomman där den växer, än om jag sitter i ett klassrum och tittar i en bok.

Forskningen och olika uppfattningar om utomhuspedagogik tyder på att utomhuspedagogik är viktig för barns lärande och utveckling. Utomhuspedagogiken ger elever möjlighet att uppleva och lära med hela kroppen eftersom för att lära sig mer involverar deras sinnen. Enligt forskningens resultat är naturen en viktig pedagogisk resurs som bör tas tillvara på av skolan (Fägerstam, Nyberg, & Grahn).

Kursplanerna kopplar tydligt undervisningen till naturen och säger att ”enkla fältstudier och observationer i närmiljön” samt ”enkla naturvetenskapliga undersökningar” utgör grunden för metoder och arbetssätt som ska behandlas i de naturorienterande ämnena (Lgr 2011, sid. 113).

Jag är mycket positiv till utomhuspedagogik eftersom läraren har möjlighet att skapa en rolig, trygg och lärorik miljö för alla elever.

Olika uppfattningar om utomhuspedagogik som en verksamhet på annan plats än inomhus och tolkningar av skolans styrdokument har resulterat att utomhuspedagogik har diskuterats energiskt i media.

Materialet som jag har undersökt består av språket där text har en central plats och förmedlar budskap, information och innehåller *diskurser* som är helt omgiven av textmassan.

Jag är därför intresserad av att analysera diskurser kring utomhuspedagogik i biologi och andra naturvetenskapliga ämnen. Trots tydliga läroplaner som understryker att fältstudier och undersökningar skall utövas för att eleverna skall uppnå målen, finns det lärare som känner sig främmande i utomhusmiljö och därför inte kan bedriva utomhusundervisning. Därför vill jag undersöka hur utomhuspedagogik beskrivs ur texter i utvalda artiklar i nyhetsmedia.

Studien handlar om att studera diskurser kring utomhuspedagogik och hur detta tar sig i uttryck i artiklar i media. Jag anser att en fördjupning inom detta område kan leda till en ökad kunskap om hur utomhuspedagogik som metod kan påverka arbetet med biologi i skolan.

Litteraturoversikt

Olika uppfattningar om utomhuspedagogik

Kopplingen mellan teori och verklighet och därmed användningen av natur i undervisningen har diskuterats länge och just biologi och naturkunskap är ämnen som länge har haft en tydlig empirisk anknytning med allt från experiment, demonstrationer och exkursioner (Dimenäs & Sträng Haraldsson 1996).

Enligt Anders Szczepanski (2007) är utomhuspedagogikens viktigaste syfte de erfarenheter man får av att uppleva nya platser och områden genom de aktiviteter som sker utomhus i samspel med de bokbaserade verksamheterna.

Enligt Dahlgren & Szczepanski (2004), är det inte effektivt att använda utomhusmiljön istället för inomhusmiljön. För att utveckla en så bra lektion som möjligt behöver man även inomhusmiljön för att optimera lärandesituationerna. Därför är det effektivt att både inomhus- och utomhusmiljön ska vara i interaktion med varandra.

Om man bara använder sig av det teoretiska lärandet i inomhusmiljön, hindras många lärandesituationer som i utomhusmiljön kan skapa helheter och sammanhang (Dahlgren & Szczepanski, 2004). Utomhuspedagogikens identitet är en koppling mellan den lärande och helhetsupplevelsen. Denna form av inlärningsmiljö erbjuder elever ett högt mått av spänning i sitt lärande, medan klassrumspedagogiken erbjuder låga spänningsmoment eller saknas helt, skriver Dahlgren & Szczepanski (2004). Utomhuspedagogikens centrala mål är att genom aktiviteter och upplevelser i en miljö utanför klassrummet ge liv och en nära relation till natur, kultur och samhälle. Denna form av pedagogik ger eleverna en chans att gå utanför den fastlagda skolans ram (Dahlgren & Szczepanski, 2004).

Det nya i det dagliga samhället är att individer inte vistas lika mycket utomhus som tidigare utan sitter mycket framför datorn och tv. Dagens skriftspråkskultur, bildmedier och datateknologin som utgör informationsteknik och uttrycker dagens kunskaper har lett till långa avstånd mellan människor och naturen (Dahlgren & Szczepanski, 1997).

I ett tidigare samhälle, enligt Brügge (2002), skedde lärandet genom talspråkskultur, muntliga traditioner och genom erfarenheter i direkt koppling till naturen.

Enligt Molander (1995) har den västerländska kunskapstraditionen blivit mer än nödvändigt teoretisk och språklig. Det beror på att skolan började förmedla kunskaper genom böcker och att det inte fanns utrymme att på ett praktiskt sätt testa de erfarenheter som studierna gav i en verklig miljö. Genom en sådan utveckling förändrade människan sin relation till sin miljö och naturen fungerade därmed inte längre som källa för erfarenheter och som lärandemiljö. Molander menar att teori och praktik inte längre anses som lika viktiga delar av lärandet: ”Teorin blir först kunskap när dess språkliga meddelande omsätts i levande praktik” (Molander, 1995. från Dahlgren & Szczepanski, 1997. s.1).

Dahlgren & Szczepanski (1997) menar att olika former av fysiska naturmiljöer som är aktivitetsskapande kan stimulera till förståelse av de olika fakta. I relation till detta är kontakter med utemiljön anslutna till direktupplevelser i autentisk miljö som syftar att skapa inlärningssituationer genom närkontakt med miljön – interaktion och socialisation.

Utomhuspedagogik tränar individen att tolka och analysera olika processer och fenomen samt skapa möjlighet att förena begrepps-, teoretisk- och förtrogenhetskunskap.

Enligt Dahlgren & Szczepanski (1997) bestäms utomhuspedagogikens didaktiska identitet av den fysiska naturmiljön som erbjuder lärandets innehåll.

Definition av utomhuspedagogik enligt *Nationalencyklopedin* (2010):

”Den bygger på en växelverkan mellan autentiska upplevelser och textbaserat lärande. Praktiskt utövas den i form av tolkning, vägledning och reflektion i natur- och kulturlandskap, där eleven vistas större delen av undervisningstiden. Undervisningssituationen kan förläggas i både urbana och rurala miljöer, och genom att lärandet förutom utevistelse, även förutsätter mer rörelse, framhålls ofta de positiva effekterna för elevernas hälsa” (*Nationalencyklopedin*, 2010)

Enligt *Nationalencyklopedin*, är utomhuspedagogik platsens betydelse för lärandet. Där nämns inte bara platsen var pedagogiken ska utföras utan det visas även på vilket sätt ska eleverna lära sig.

Enligt nationellt centrum för miljö och utomhuspedagogik, bör upplevelser i den naturliga miljön utgöra basen för inläring utomhus och bör vara ett komplement till den ordinarie klassrumsbundna pedagogiken. I utomhuspedagogik bygger kunskap på reflekterad erfarenhet dvs ”en kunskap som förenar erfarenhet, direkt upplevelse och språkliga begrepp”.

”Utomhuspedagogik syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflektion som är baserat på verkliga erfarenheter i äkta situationer” (centrum för miljö- och utomhuspedagogik, CMU, 2005).

Enligt citatet ovan, utgår Nationellt centrum för utomhuspedagogik från verkligheten, där eleverna skall vara aktiva genom att få uppleva och erfara det de finner på platsen. I utomhuspedagogik är utemiljön och upplevelsen det centrala där lärandet i hög grad kopplas till utemiljön, enligt det nationella centrum för utomhuspedagogik. Vidare sågs att utomhuspedagogiken syftar till att ge eleverna möjlighet ta fram ny kunskap samt fördjupa den genom att ha tillgång till egna upplevelser och erfarenheter. De påpekar att utomhuspedagogik behandlar ”platsen”, ”innehållet” och ”sättet att lära” (CMU,2005. www.liu.se/esi/cmu/uthped.html).

Utomhuspedagogiken innebär enligt Brügge & Szczepanski (2007):

- Att lärandets rum även flyttas ut till samhällsliv, natur- och kulturlandskap.
- Att växelspelen mellan sinnlig upplevelse och boklig bildning betonas.
- Att platsens betydelse för lärande lyfts fram (s.26)

Enligt författarna utgör utomhuspedagogiken en viktig del av de lärandeprocesser som bygger på upplevelser där sinnlig stimulering ökar vår minneskapacitet (Brügge & Szczepanski, 2007. s.11)

”I dagens skola borde lärande utomhus ses som ett viktigt komplement till den traditionella pedagogiken, där lärandet oftast sker inom fyra väggar”(Dahlgren & Szczepanski 2004, s.9)

De visar hur viktig är det för elever att få tillgång till att lära utomhus. Dahlgren och Szczepanski talar om att pedagogerna inte har tillräckliga kunskaper om hur de kan utöva utomhusmiljön i dagens undervisning. Enligt författarna, ser pedagogerna utomhuspedagogik som friluftsliv istället för ett komplement till den ordinarie undervisningen.

Med utomhusdidaktik, skriver Wohlin (2004), blir man medveten om hur vår relation till naturen ständigt utvecklas i samklang med samhällsutvecklingen. Utomhusdidaktik ger

utrymme för mer praktiskt arbete, än teoretiska tankar gör. Eriksson (2004) skriver att upplevelser är kärnan i ett utomhusdidaktiskt förhållandesätt som leder till ett bestående lärande där sammanhanget blir mycket tydligare.

Brügge & Szczepanski (2007) ser utomhusdidaktik som ett naturligt bidrag i skolans olika ämnen. Detta tydliggörs av Nynäshamns Naturskola, en utbildningsresurs inom natur/miljö som arbetar utifrån idén att lära in ute. De har skrivit böcker om utematematik, uteengelska och utesvenska. De anser att genom att vara ute i naturen får barn/ungdomar en känsla för naturen, där positiva upplevelser är grunden för att förklara ekologiska samband.

Läroplaner om utomhuspedagogik

Både tidigare och nuvarande läroplaner, Lpo94, Lpfö98 och Lgr11 hittar man begrepp som samhälle och natur. Detta är några av de begrepp som nämns av olika uppfattningar om utomhuspedagogik. I alla läroplanen beskrivs hur undervisning skall/bör ske på andra platser än i klasrummet.

I läroplanen, Lpo94, för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet står: "Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven upplever att kunskap är meningsfull [...]" (s.10).

Lpo94 betonar att läraren ska planera sin undervisning så att eleven får möjlighet att uppleva med hela sin kropp för att uppfatta större kunskapsområde som en helhet.

Enligt Lpo94 är det skolans uppgift att främja och utveckla elevens nyfikenhet och lust att lära. Eleverna ska få möjlighet att utveckla sitt egna sätt att lära för att kunna få bättre skolresultat. För att det ska bli möjligt ska skolan ansvara för att eleverna "känner till och förstår grundläggande begrepp och sammanhang inom de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga och humanistiska kunskapsområdena" samt att eleverna "känner till förutsättningarna för en god miljö och förstår grundläggande ekologiska sammanhang" (Lpo-94, s. 10). Enligt Lpo94 skall undervisningen stimuleras till ett aktivt, kreativt och trygghet miljö för att utveckla det livslånga lärandet. När man läser vidare i Lpo94 hittar man så många kopplingar till ord som samhälle, natur, fältstudie, undersökningar och utemiljö. Detta är några av de begrepp som befinner sig i utomhuspedagogikens kärna.

Enligt läroplanen för förskolan 98 (Lpfö98) ska barnen ges möjligheter att få uppleva variation i sättet de lär sig för att stimulera barnens mentala och motoriska utveckling. Lpfö98 uttrycker att barnen ska få ett positivt förhållningssätt till miljö för att förstärka det positiva hos barnet som är grunden för utformningen av lärmiljöer och planeringen av verksamheten.

"Barnen skall kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen. Verksamheten skall ge utrymme för barnens egna planer fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjligheter till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö" (Lpfö98. s.7)

Slutsats: Lpo 94 och Lpfö 98 är nära kopplad till utomhuspedagogik vilket ger förutsättningar att med hjälp av utomhuspedagogik arbetar man med läroplanens mål.

Även i Lgr 11 kan vi se, att läraren ansvarar att se till alla elever får möjlighet att nå målet som är beskrivna i kursplanerna. Dessutom är läraren fri att välja arbetsätt hur de vill arbeta mot dessa mål. Utomhuspedagogik kan utövas var som helst utomhus där upplevelserna är kopplade till platsen och miljön. Utomhuspedagogik ger möjligheter att låta elever att komma

i kontakt med sin närmiljö där de kan träna att tolka och analysera de upplevelser de får i naturen.

Enligt Lgr11 ska ”Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om naturvetenskapliga sammanhang och mönster. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla nyfikenhet på och intresse för de sammanhang och fenomen i naturen som hela tiden påverkar miljön och allt levande” (Lgr11, sid. 111). Detta syfte, i Lgr 11, kan kopplas till utomhuspedagogik genom att elever utomhus kan se verkligheten och uppleva naturens fenomen.

Slutsats: Både tidigare och nuvarande läroplanerna efterfrågar ett sätt att variera undervisningen för att tillgodose elevers olika sätt att lära där utemiljön ska betraktas som en viktig lärandemiljö. Undervisningen ska stimulera till ett aktivt, kreativt och trygghet för att utveckla det livslånga lärandet. Med utomhuspedagogik höjs effektiviteten och väcker intresset hos eleverna.

Teoretisk anknytning

Finns det olika teorier att förhålla sig till gällande lärande och lärandeprocessen. Nedan kommer pragmatismen presenteras. Detta leder vidare till hur pragmatismen kan kopplas till utomhuspedagogik.

Pragmatismen om utomhuspedagogik

Enligt pragmatismen, är teori och praktik varandras förutsättning (Hartman, Lundgren och Hartman, 2004). Dewey påpekar att pedagoger måste försöka arbeta med material som eleven kan möta i sin framtid samt utföra teorin praktiskt för att kunna förstå sammanhanget och innehållet. Enligt honom lärs elever sig först saker när de får pröva och experimentera.

Praktisk kunskap är enligt Dewey lika viktig som den teoretiska kunskapen.

Pragmatismens huvudsyfte är att teori och praktik hänger ihop. Enligt John Dewey (1859-1952) menas med pragmatism att undersöka de praktiska resultaten av olika fenomen.

Han anser att man lär sig bäst när man framhåller äkta verklighet framför artificiella i lärosituationen. Det som Dewey betonar mest är dock aktivitetspedagogiken, som går ut på att ”teori och praktik inte varandras motsats men väl varandras förutsättning” (Hartman, Lundgren & Hartman, 2004 s. 17). Enligt Dewey förknippas med att det i praktiken måste ske en reflektion, då teori och praktik hänger ihop.

Forskning om utomhuspedagogik

All forskningen visar att det är bra att stimulera fler sinnen än att bra se och höra. Nedan kommer olika forskningar presenteras; Svensk och internationellt.

Australiensk och Svensk forskning

Emilia Fägerstam (2012) undersökte undervisning utomhus på högstadiet i både Sverige och Australien. Enligt henne blev eleverna som fick en del av undervisningen utomhus mer intresserade, lärde sig mer och arbetade bättre tillsammans. Utomhusundervisningen gav bättre resultat. Under ett helt år fick Emilia Fägerstam följa några svenska lärare och elever

som deltog i en blandad undervisning utomhus och inne i klassrummet och jämföra med andra elever och lärare som hade all undervisning inne i klassrummet. Enligt henne, tyckte både lärare och elever att man deltar på ett annat sätt utomhus än när de var inomhus, lektionerna blir roligare och det sociala klimatet bättre. Fägerstam intervjuade lärarna innan de började undervisa utomhus och berättar att de verkade osäkra och undrade hur de skulle klara sitt arbete. Enligt henne fanns det andra lärare som också såg utomhuspedagogik ur en naturvetenskaplig synvinkel. När lärarna började undervisa mer utomhus, tyckte eleverna att det var roligt och de blev mer intresserade. Enligt Fägerstam underlättas lärandet med utomhuspedagogik samt att man lär sig på ett effektivare sätt när man pratar och samarbetar.

På utelektionerna i tyska och engelska kunde eleverna prata mer och kände sig tryggare än i klassrummet. Fägerstam gjorde en liknande jämförelse i ämnet svenska och resultatet visade att med utemiljöns hjälp kunde eleverna träna på adjektiv, de kunde göra mer målade beskrivningar.

I matematik utförde Fägerstam en jämförelse mellan några elever som fick delar av utematte och andra som hade bara innematte. Under tiden uppgifterna löstes, fick eleverna uppskatta verkligheten genom att prata och räkna matte. När Emilia sedan jämförde både grupperna som skulle lösa samma uppgifter visade det sig att de var lika bra, fast att eleverna som deltog i utematte var sämre grupp.

I ekologikursen, hade utegruppen ett mer levande minne av kursens innehåll medan innegruppen inte riktig mindes kursens innehåll, utan bara det momentet som läraren och de själva hade gjort i klassrummet, skriver Fägerstam.

För lärarna i Sydney, fortsätter Fägerstam, var det viktigt att gå ut och få kunskaper om miljö och ekologi för de barn som behöver förstå och anknyta till en annan plats än klassrummet. Studenterna som definieras som blyga elever "*shy students*" har nytta av på ett speciellt sätt när undervisningen flyttades ut ur klassrummet (s.53). Författaren menar att naturen inspirerar eleverna till kreativitet och bättre förståelse. Undervisningen och lärandet i utomhusmiljö handlade om att utmana gränser mellan hög måluppfyllelse och låg måluppfyllelse, "*high achieving*" och "*low achieving*" (Fägerstam, 2012. s.64). Det för att utomhusundervisningen lede till att nya resurser utvecklades och att många elever fick visa andra aspekter av deras personligheter samt olika förmågor. Studien visar att utomhuspedagogiken ledde till att läraren utvecklade en nära relation och kommunikation till sina elever. Detta är, enligt Fägerstam, förutsättningarna för att elever ska nå bättre resultat i sitt lärande. Studien visar att betygsmedelvärdet för eleverna som deltog ökade sedan införandet av utomhuspedagogik. Enligt Fägerstam hade alla elever positiva känslor för utomhuaktiviteterna, "*positive feelings*" oavsett väder (s. 51).

Slutsats: Fägerstam (2012) menar att utomhuspedagogik ger eleverna stora möjligheter att utveckla sig genom att göra kunskaperna levande och därmed minnas de för längre tid. Utomhuspedagogiken kan ge mer bestående kunskaper hos eleverna än vad den traditionella inomhusundervisningen gör. Eleverna blir bättre på att kommunicera när de är utomhus eftersom arbetet i utemiljön främjar samarbete och sociala relationer, framhåller Fägerstam (2012) i sin studie.

Utomhusmiljö på två förskolor

Patrik Grahn (1997) studerade två förskolor, en som var placerad i ett nybyggt bostadskvarter utan trädgård och en med tillhörande trädgård. Skolan utan trädgård var strukturerad med olika platser som visade hur de skulle användas. Enligt Grahn (1997) saknade barnen en verklig plats, ett livsområde för att möjliggöra skapandet av egna platser och lekar utifrån deras perspektiv. Barnen fick leka med några redskap som spadar och hinkar och de skulle endast användas i sandlådan. Barnen i denna förskola använde begränsade resurser, pinnar, stenar och blad som gjorde det svårt för barnen att skapa egna känslor och förstå helheten, menar Grahn. Det visades sig att barnen på denna förskola som bodde på isolerade platser ibland kunde gå iväg en stund för att få mer utrymme och tid för sig själva. På förskolan med tillhörande trädgård hade barnen tillgång till naturmiljö som de kunde utforska och använda sin fantasi för att leka. Enligt Grahn, fick barnen leka genom att förflytta sig till olika miljöer där det fanns en rik tillgång på löst material som de kunde använda för att hålla samman leken. På denna förskola kunde barnen välja mellan de tillgängliga materialen och naturmaterial. Barnen hade större utrymme för att använda sin fantasi.

Enligt Grahn, fick barnen utveckla sin lek, koncentrationsförmåga och sin motorik i större utsträckning. Barnets sätt att uppleva och förstå världen är beroende av det konkreta som sker i vardagsmiljö *"en dynamisk miljö ger barnen plats att växa"* (s.95). Grahn (1997) ser den fysiska miljön som en viktig plats för barns växande. Han påpekar också att miljön bör väljas utifrån barns behov istället för vuxnas behov. Detta för att barnen inte har den rörelsefrihet som vuxna har utan de får hålla tillgodo med den miljö som skolan erbjuder.

Slutsats: Enligt Grahn behöver barn en trygg naturmiljö där barnen skulle kunna själva utnyttja den och göra till sin egen.

Lärares undervisning och elevers förståelse

Nyberg (2008) har följt en lärarens undervisning i tre elevgrupper under två olika perioder i årskurs 5. Undervisningen behandlar lärande om växters och djurs livscyklar. I sin studie, beskriver Nyberg, hur läraren diskuterar sin undervisning och hur den förändras. Det för att observera olika undervisningstillfällen och ta reda på elevers lärande och förståelse. Enligt Nyberg, utvecklar läraren gradvis sin undervisning genom att använda många olika sätt att undervisa. Läraren reflekterar över allt hon lär sig om elevernas lärande och skapar förståelse genom att utvärdera sin senare undervisning från den tidigare.

"Ja jag tror.../.../ och också att praktiskt arbete alltid ska va så himla bra" ... "men det kräver ju diskussioner kring vad är det jag ser"... "för att det ska leda till lärande , alltså inte bara en upplevelse" (Nyberg, 2008. s.165).

Läraren varierar formerna i sin undervisning för att öka elevernas möjligheter att uppleva, undersöka och absorbera för att förstå sammanhangen, skriver Nyberg. Läraren planerar sin undervisning med hjälp av en kontinuerlig utvärdering i syfte att ta reda på vad eleverna lär sig i klassrummet till utemiljön. Hon uppfinner nya spännande aktiviteter som leder till reflektioner om spyflugor och ärtor hos eleverna. Hon ändrar gradvis sitt sätt att utföra de olika aktiviteterna genom att låta eleverna arbeta individuellt och i grupp. Nyberg skriver vidare att lärarens undervisning gradvis avspeglar mer medvetenhet om elevers förståelse än tidigare. Läraren blir mer säker på hur man använder levande växter och djur både inomhus och utomhus i sin undervisning.

Slutsats: Enligt Nyberg utgör elevernas upplevelser och erfarenheter resurser när de håller på att förstå den naturvetenskapliga kulturen. Allt vad eleverna upplever i undervisningen bidrar till korrekta svar och förståelse av biologiska livscyklar och de begrepp som ingår där.

Lärande utanför klassrummet

I en studie av Karen Malone (2008) visas att lärande utanför klassrummet har en stor påverkan på barns lärande, barns fysiska upplevelser, sociala interaktion, emotionella välbefinnande och svar. Denna översyn har gjorts av de positiva effekter av lärandet utanför klassrummet (LOtC), ” *learning outside the classroom*”, och visar att varje upplevelseerfarenhet ”*every experience matters*” hjälper till barns ”*whole*” utveckling (s. 4 och s. 13).

Studien bygger på forskning från hela världen och visar att barn som deltar i LOtC (Lärandet utanför klassrummet) uppnår högre poäng i olika tester som görs i klassen. Studien visar också att barn hade bättre fysisk kondition och bättre motorisk utveckling, ökad självförtroende och bättre självkänsla, uppvisade ledarskap, blev socialt kompetenta och att barnen blev mer miljömedvetna. Enligt Malone (2008) har de barn som upplever världen genom undersökande lek förändrats på ett positivt sätt.

En annan fördel för barns förändring, skriver Malone, är aktiviteter som bygger på i upplevelsebaserat lärande. Aktiviteter på skolgårdar, läger, vildmark, konstgallerier, parker är erfarenheter som utgör grunden för barns växande kunskap.

Vissa skolor, skriver Malone (2008), minskar möjligheten till upplevelser för barn. Hon menar att genom att inte låta barnen röra sig självständigt i en lärandemiljö, förhindrar man den kunskapsutveckling som barn behöver för att bli trygga och kunna hantera olika miljöer. Erfarenhetsbaserat lärande, problembaserat lärande är några inlärningsmodeller som hjälper barnen att kunna lösa olika livsproblem och erfarenheter utanför klassrummet, skriver Malone. Hon sammanfattar i sin studie att de barn som upplever världen utanför klassrummet uppnår högre kunskapsresultat och de är kunniga, umgås på annorlunda sätt med andra och förbättrar sin uppmärksamhet, självbild och självkänsla. Detta hjälper barnen att förändras och utvecklas positivt och det är nödvändigt för att barn ska kunna anpassa sig till de nya förhållandena i deras miljö.

Slutsats: Att barn har nytta av att lära utanför klassrummet, skriver Malone (2008), betyder att de utvecklar sitt lärande, sociala interaktioner, fysiska upplevelser och att deras svar och beteende förändras.

Internationell Forskning

Rickinson (2004), National Foundation for Educational Research (NFER), har gjort en sammanställning av 150 stycken internationella forskningsprojekt om utomhuspedagogik som har publicerats mellan 1993-2003. Syftet med forskningsöversikten var att fastlägga de kunskaper som finns om utomhusaktiviteter. Resultaten visar att väl planerat och utfört fältarbete ger eleverna mer möjligheter än inomhusundervisningen gör. Det beror på att utomhusundervisning utvecklar elevers kunskaper och färdigheter på ett annorlunda sätt.

Fältarbetets positiva effekter är många såsom bättre inläring, ökad koncentration och ett bättre långtidsminne, visas i studien. Fältarbete är ett sätt att komplettera de teoretiska, vardagliga erfarenheter i klassrummet. Trots bevisen på potentialen i fältarbetet för att höja måluppfyllelsen i skola finns det bevis om kraftig reducering av fältarbete, särskilt inom naturvetenskap, skriver NFER. Däremot om fältarbetet är dåligt utfört och planerat kan eleverna få en dålig inläring och de glömmer snabbt ointressant information.

Enligt Rickinson (2004), ger äventyrsbaserad utomhusundervisning positiva effekter där självförtroendet och självständigheten förstärks. Forskarna hittade inga samband i sin systematiska granskning av olika forskningsprojekt, eftersom syftet med äventyrsbaserad undervisning sällan var kunskapansknutet. På grund av detta är forskarna tveksamma till att påstå att naturupplevelser leder till miljömedvetenhet.

Enligt forskningsöversikt, Rickinson (2004), leder aktiviteter på skolgården till att eleverna utvecklar positiva relationer med varandra och sina lärare och en bra ihållande naturupplevelse gör att utomhus ökar förutsättningen för lärandet.

Slutsats: Resultatet visar att elever är mer villiga att delta i fältarbete än andra lärandesituationer. Enligt NFER, leder äventyrsutbildning utomhus ”*outdoor adventure activities*” inte bara till positiva effekter på kort sikt, utan ger också fortsatt vinster på lång sikt (Rickinson, 2004).

Att lära ute

För att barn ska kunna förstå naturen måste de först gå ute i naturen för att lära sig att njuta av den. Har elever en förståelse för naturen så har de stora möjligheter att kunna göra egna upptäckter. Hedberg (2004) säger att för att barn ska kunna göra egna upptäckter måste deras ”upptäckarglädje” väckas upp för att de skall börja tolka och sortera intryck som formar kunskap genom deras olika sinnesupplevelser.

När barnen bli medvetna och upptäcker naturen genom sina egna observationer bygger de upp sin förståelse genom att förstå sammanhang och börja dra sina egna konklusioner. Vidare kan barnen börja förstå påverkan genom att se sambandet mellan människor som kan inverka på ett positivt eller negativt sätt på naturen. Detta kan ju vara en förutsättning för att eleverna själva kan ta ställning till hur de kan hänga med för att påverka så rätt det känns för dem. Det är deras värderingar som de har fått genom att starta vid pyramidens bas, och klättra uppåt steg för steg i den (Hedberg 2004).

Utevistelsen ger barnen en direktkontakt med verkligheten och utvecklar en relation till naturen. I kapitlet *Att tända en eld* av Lundegård (2004) genomförs under en utflykt olika aktiviteter och en av dem är tändandet av en eld. Under aktivitetens gång samtalas om vikten av att vara medveten om när en eld behöver tändas. Det arbete som uppstår då eld ska tändas kan visa att utomhuspedagogisk verksamhet är ett bra sätt att ge barnen en direktkontakt med verkligheten. Grundtanken med utomhuspedagogik är ”att lära in ute” som förklarar att naturen kan ses som en plats med stora möjligheter att utöva pedagogisk verksamhet i olika former. Det som elever kan arbeta med inomhus är oftast lika genomförbart utomhus (Hedberg, 2004. s. 67).

Enligt Lars-Owe Dahlgren och Szczepanski (2004) behöver elever varierade lärmiljöer för att kunna utvecklas på en så positiv sätt som möjligt. Utevistelse har flera positiva effekter, för att erbjuder barnen miljöombyte, inspiration samt möjlighet att börja forma en nära relation till naturen.

Biologiämnet och utomhuspedagogik

Utifrån Nynäshamn Naturskolas arbete med barn och ungdomar har större delen av utomhusdidaktiken sin grund i biologiämnet. Möjligheterna till detta tydliggörs i boken *Att lära in ute året runt* som Naturskola skola har skrivit. I boken presenteras hur man ska arbeta utomhus med elever under hela året och med fokus på naturkunskap. Boken är kopplad till en stor mängd olika uteaktiviteter samt olika strategier som hjälper läraren med information om djur och växter. I arbetet med barn/ungdomar som kommer till Nynäshamns Naturskola, kan sägas att större delen av grundtankarna med naturskoleverksamheten kopplas till biologi. ”Småkryp” och ”Mossor och larvar” är några heldagskoncept som gör arbetet enkelt och anpassat till biologiämnet i skolan (Robert Lättman-Masch, Mats Wejdmark, 2007, s.13, s.100). Det innebär alltså att genom att vara utomhus kan eleverna uppleva samt utveckla en viss biologi begrepp för längre tid. I boken *Att lära in ute året runt* ligger stort fokus på hur man ska arbeta utomhus och se till att pedagoger och elever har en positiv inställning till utedagar. Naturen presenteras som en viktig plats, där eleverna är medvetna om att en utedag innebär undervisning ute och upplever att de lär sig en mängd olika saker.

Slutsats: Enligt Nynäshamn Naturskola, ses utedagar som ett komplement till övrig undervisning i biologi och är värdefull för både pedagoger och elever i ett pedagogiskt perspektiv. De praktiska erfarenheter av konkreta exempel på hur man arbetar med utedagar som presenteras i boken, enligt Nynäshamn Naturskola, är ett sätt där lärandet blir mer undersökande och därmed mer effektivt.

Sammanfattning av teori, forskning och läroplaner

Teori, forskning och läroplaner har en gemensam pedagogisk syn som bygger på ett aktivt lärande i utomhusmiljö där elevernas egna upplevelser, upptäcker och sinnesintryck är i fokus.

Läroplanerna anger tydligt att skolan har en viktig roll när det gäller att bygga upp en stark relation mellan naturen och eleverna. De lyfter utomhuspedagogiken som en del i barns lärande och utveckling (Skolverket Lpo94, Lpfö98 & Lgr11)

Dewey anser att växelverkan mellan teori och praktik ses vara viktig för barnens lärande och kan bli möjligt med utomhuspedagogik. Att utföra teorin praktiskt är ett sätt att förflytta lärandesituationen till rätt sammanhang så att barnen kan identifiera det som ska läras (Hartman, Lundgren & Hartman, 2004).

Att ta tillvara på utomhusmiljön vid inläring för att uppleva via våra sinnen är något som betonas av Eriksson, Daghlgren och Szczepanski, Lundegård och Szczepanski.

Att undervisningen blir mer verklighetsanknuten genom utomhuspedagogik har även stöd av Hedberg (2004) som påpekar att naturen kan ses som en plats med stora möjligheter att utöva miljöer för lärande i olika former.

Vi vet att barn lär sig på olika sätt. Att gå ut är ett sätt att lära in med hela sin kropp och alla sinnen där fler elever påträffar sitt sätt att lära.

”Upplevelsens betydelse är själva kärnan i ett utomhusdidaktiskt förhållningssätt” (Eriksson, 2004 s.139). Eriksson (2004) skriver att upplevelsen gör sinnena aktiva och lärandet

bestående till skillnad från då eleverna sitter stilla lyssnar uppmärksamt på vad läraren säger. Vi lär allt med hjälp av våra sinnen och naturen/utevistelsen är den perfekta platsen för att lära. Utomhusvistelsen enligt Daghlgren och Szczepanski (2004) är den platsen som ger stora möjligheter att få uppleva och erfar kunskaper på ett konkret sätt genom sinnliga erfarenheter. Sinnliga erfarenheter är en viktig del i läroprocessen som ökar kreativiteten hos eleverna och bör därför utövas i skolans undervisning. Sinnliga erfarenheter är ett sätt att kunna uppfatta omvärlden genom alla sina sinnen, dvs. att eleverna får känna och aktivt ingripa den fysiska miljön. Lundegård (2004) skriver att människor är sinnliga varelser som främst upplever omvärlden och bygger upp kunskap genom sina sinnen, smak, lukt, känsel, syn och hörsel. Enligt Lindegård för att eleverna ska ta till sig kunskap krävs ett samspel mellan kroppsliga upplevelser och det sambandet som skapas mellan språk och kultur.

Szczepanski (2008) skriver att kunskaperna man lär sig utan att kroppen är med är bara mekaniska, och eleven inte ser något syfte med kunskapen.

Szczepanski anser att kunskaperna man tillgodogör sig genom utomhuspedagogik blir ett komplement till den teoretiska kunskapen och leder till en djupare kunskap om ämnet. Det konkreta i utomhusmiljön, gör enligt Szczepanski, läroprocessen mer kreativ och givande samt ökar elevernas motivation till lärande. Genom att använda alla sinnen och hela kroppen kompletteras undervisningen för att vi lär oss genom att lukta, smaka och beröra.

Studier visar att utomhuspedagogik ger högre fysisk aktivitetsnivå än traditionell klassrumsundervisning. Allt fler forskningsstudier visar hur viktig kontakten med utemiljön är för att ge de bästa förutsättningarna för elevers utveckling. Vid undervisning utomhus ökar eleverna koncentrations- och inlärningsförmågan och detta kan användas som ett redskap för att underlätta en lärandesituation (Emilia Fägerstam, 2012 och Patrik Grahn, 1997).

Enligt en del av forskningen har skolans ute- och innemiljö oerhört stor betydelse för lärandet och att eleverna blir mer studiemotiverade, t.ex. Malone (2008) visar att eleverna har goda kunskaper vid deltagandet i olika uteaktiviteter. Enligt henne visar eleverna en klart förbättrad självbild och självkänsla, förbättrad gruppsammanhållning samt förbättrade sociala kontakter. Forskningen visar också att läraren har, genom sin roll som arbetsledare i klassrummet eller utanför klassrummet, stor betydelse för inlärningsprocesser. Läraren ska utveckla och variera sin undervisning för att öka elevernas möjligheter att uppleva och undersöka för att förstå sammanhangen (t.ex. Nyberg). Forskningen runt utomhuspedagogik har blivit ett internationellt forskningsfält där bland annat i Australien, Sverige och Storbritannien och resultaten visar att utomhusaktiviteter underlättar lärandet och är förutsättningar för att elever ska nå bättre resultat (t.ex. Fägerstam, 2012 och Malone, 2008). Enligt forskningen har utomhuspedagogik positiva effekter på inläring och kan:

- utveckla kunskap i ett sammanhang
- väcka nyfikenhet och motivation
- förbättra elevernas resultat i sitt lärande
- förbättra minnes- och koncentrationsförmåga
- öka självförtroende och självkänsla (Fägerstam, 2012; Malone, 2008; Nyberg, 2008; Grahn, 1997; Rickinson, 2004)

Min definition om utomhuspedagogik

Utomhuspedagogik är ett pedagogiskt naturnära arbetssätt där elever använder av sig en existerande utomhusmiljö för att konkretisera och förstärka lärandet. Detta gör eleverna genom att få använda alla sina sinnen som leder till att de formar sin uppfattning om teorin som blir verklighet i praktiken. Utomhuspedagogiken är själva mötet med upplevelsen och har stor betydelse för lärandet.

Syfte och frågeställning.

Syftet är att undersöka lärarens syn på utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media. Vidare vill jag undersöka om hur lärare uttrycker sig om utomhuspedagogik och hur beskrivs deras roll i utomhuspedagogik.

Forskningsfrågor:

1. Hur motiverar man utomhuspedagogik?
2. Hur uttrycker man sig om utomhuspedagogik?
3. Hur beskrivs lärarens roll i utomhuspedagogik?

Metod och teoretisk utgångspunkt

Intresset för min studie är att försöka beskriva lärarens sätt att tänka kring utomhuspedagogik. Den med fokus på hur läraren uttrycker sig om utomhuspedagogik och hur beskriver dem deras roll i utomhuspedagogik. För att undersöka lärarens syn på utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media är utgångspunkten diskursanalys som metod.

Diskursanalys

Bergström och Boréus (2005) menar att diskursanalys är en metod som används i syfte att studera samhällsfenomen med fokus på språket och språkanvändning. Fokus för diskursanalysen kan variera och förekommer både inom olika språkvetenskaper och också samhällsvetenskaper. Vi uppfattar världen genom språket som har en konstruerande roll av verkligheten menar författarna (s.336). Denna syn på språket ger författarens mer angelägen att studera hur maktmänniskor uttalar sig och använder språket. När man studerar en text,

tolkar man den, texten produceras och konsumeras i ett socialt sammanhang (Bergström och Boréus, 2005. s 22 och s. 280).

Enligt Arvastson och Ehn (2007) kan diskurser definieras som normaliserande och dominerande i den språkliga bestämningen av hur något är och bör vara. Genom att diskursen upprepas och anses given så försvarar den och utesluter andra möjliga förklaringar, beskrivningar och handlingar. Enligt författarna uppfattas då dessa diskurser som viktiga för omgivningen (Arvastson och Ehan, 2007).

”...en diskurs är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen” (Jørgensen och Phillips 2000, s.7). Enligt författarna konstruerar ordet diskurs inte bara idén om att språket är byggt och bundet av den verklighet vi befinner oss i utan också de språkliga formuleringar och uttryck vi använder oss av och sociala interaktion vi därigenom deltar i också.

Jørgensen och Phillips (2000) tar upp begreppet makt inom diskursteori och anser att det som huvudtaget skapar det sociala. Detta för att begreppet makt, inte ska uppfattas som något som någon besitter och som den kan utövas över andra. Författarna poängterar att makt understryker möjligheterna i vår sociala omvärld och skapar den kunskap vi har, våra identiteter och de relationer vi har med varandra som grupper eller individer. Det sociala är inte hela tiden strukturerat på bestämda sätt, diskurserna har så att säga en tyngd och en tröghet som vi är mer eller mindre i och som kan vara svårt att fundera annorlunda kring (Jørgensen och Phillips, 2000. s. 44)

Diskursteori riktar sig till att övergripande förståelse i undersökningen av sociala fenomen inte är fastlåsta eller totala. För att en studie ska genomföras är det mest effektivt att anpassa den diskursteoretiska ansatsen utifrån den egna undersökningens behov (Jørgensen och Phillips, 2000). Man kan säga att undersökningen i min sin studie rör sig om utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media. Undersökningen görs möjlig genom att analysera lärarnas syn på utomhuspedagogik i media.

Ett sätt att förstå diskurs är att uppfatta det som entydig betydelsefixering inom en bestämd domän. Var gränsen för en domän tar vid, slutar och upphör är inte självklart. Detta kan vara beroende av hur diskursteori tolkar och förstår de föränderliga sociala fenomen.

Diskursens meningsfunktion förekommer tydligast när en diskurs står i relation till andra diskurser (Jørgensen och Phillips, 2000).

Den här studien visar sig mycket riktigt fixerat kring utomhuspedagogik i skola inom fem artiklar i media. I den här studien kan domänen avgränsas av de påståenden som blir möjliga att uttrycka utifrån frågeställningar.

Enligt Börjesson (2003, s.21) är diskursanalys en metod som bland annat vill synliggöra hur människor är i sina sätt att tänka och vara. Att studera diskurser innebär att fundera över det som sägs och hur det sägs. Enligt Börjesson (2003), är viktigt frågan om vem som får tala och vem som anses mest välunderrättad i den miljö där den aktuella diskursen finns. Det ska påpekas att sättet att tala är beroende av den aktuella diskursen och i vilket sammanhang det sker. Författaren fortsätter med att skriva att diskurser skapar världen genom att sortera vad som anses vara bra eller dåligt, sant eller falskt. Genom att använda sig av en diskursanalys problematiseras själva uppkomsten av en företeelse och man kan ställa sig frågan om hur den uppstod. I en diskursanalys, enligt författarna, handlar frågorna om hur människor skapar verkligheten och vilka kulturella grundläggande synsätt ligger bakom detta. Betydelsen av detta är att människor inom samma kultur har liknande synsätt (Börjesson, 2003, s.20, s.23).

I mitt fall är företeelsen utomhuspedagogik och jag kommer att undersöka hur aktiva lärare tänker och reagerar som de gör kring begreppet utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media.

Metodval

Syftet med min studie är att undersöka lärarens syn på utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media. Vidare vill jag lyfta fram och analysera hur man uttrycker sig om utomhuspedagogik och hur lärarens roll beskrivs i utomhuspedagogik. För att undersöka utomhuspedagogik ur texter från nyhetsmedia är utgångspunkten diskursanalys som metod och teori.

Texterna av tidningsartiklar från lärarnas nyheter har läst och analyserat med diskursanalys som metod. Enligt Börjesson (2003) finns texterna i verkligheten samtidigt som dess innehåll *framställer* verkligheten. När man studerar en text reflekterar man över det som sägs och hur det sägs och hur det annars skulle ha kunnat sägas (s.21). Enligt Börjesson text representerar en verklighet, och frågan är inte vilket material som bäst svarar mot verkligheten, utan snarare hur vår värld konstrueras (s.162).

Med diskursanalytisk metod strävar man efter att söka svar på författarens budskap, vad som sägs och vilka maktordningar som gäller. Vilken ”syn” som finns och vilka ”föreställningar” som gäller (Börjesson, 2003).

Jag vill undersöka hur utomhuspedagogik gestaltas artiklar som presenterar detta som en väg till lärandet och hur utomhusundervisning skiljer sig från de traditionella vägarna – läraren och läroboken. Med diskursanalys som metod i min studie är syftet att ringa in lärarnas tankar kring utomhuspedagogik i valt textmaterial.

Urval

Studiens empiri består av fem artiklar från tidningen, Lärarnas Nyheter. Samtliga artiklar som jag har valt har det gemensamt att de beskriver lärarnas uppfattningar om möjligheter kring utomhuspedagogik. Att jag valde att använda mig av artiklar som behandlar ämnet utomhuspedagogik beror på att jag fann det av intresse att analysera text som författats av olika personer med samma profession och att texten innehåller egna värderingar och reflektioner kring utomhuspedagogik.

För att leta efter lämpliga artiklar har jag använt Lärarnas Nyheter hemsidor på Internet och använt sökorden ”artiklar om utomhuspedagogik” (oktober 2012). Direkt efter en första sökning fick jag fram artiklar från Lärarnas Nyheter. Efter att jag har läst igenom flera artiklar från Lärarnas Nyheter bestämde jag mig att välja fem av dem som mitt empiriska material. Det empiriska materialet består av artiklar som lyfter fram vad intervjupersonerna säger om utomhuspedagogik. Intervjupersonerna är några lärare som behandlar utomhuspedagogiken som utomhusverksamhet där eleverna får erfarenheter som är en viktig grund för inläring.

Jag har valt att använda mig av redan publicerat material istället för att göra egna intervjuer och undersökningar för att studien inte är fokuserat på *vad* de inblandade lärarna säger, utan istället *hur* de inblandade lärarna uttrycker sig. Detta för att se om ett uttalat synsätt passar ihop med individens handlingsätt, vilket gör starkare eller kastar den påstådda uppfattningens

riktighet. Att materialet till min uppsats består av publicerade artiklar, betyder att jag inte behövt ta några etiska hänsyn som skulle ha behövts vid intervjuer eller undersökningar.

Alla delar av materialet i artiklarna som används i uppsatsen är av tydlig pedagogisk karaktär. Detta material som används behandlar utomhuspedagogiken som ett sätt att flytta den traditionella klassrumsundervisningen ut i naturen för direkt upplevda inlärningsituationer.

Jag har skrivit ut artiklarna från tidningarnas nätupplaga och har genomfört analysen med utgångspunkt i syfte och frågeställningar. En ytterligare avgränsning har varit att bortse från bilder i artiklarna då syftet primärt var att analysera text. Studiens empiriska underlag utgörs av intervjuer med lärare/förskolelärare i tidningen Lärarnas Nyheter.

Nedan följer en kort redogörelse över samtliga artiklar som har analyserats:

Våga växla klassrum/Lärarnas Nyheter (2009/09/03), Art. 1.

Artikeln handlar om utomhuspedagogik som en möjlighet att lämna klassrummet och gå ut i verkligheten. I artikeln hävdar den intervjuade läraren Anders Szczepanski, enhetschef på Nationellt centrum för utomhuspedagogik (NCU), att utomhuspedagogik sker i äkta situationer och i verkliga naturmiljöer. Enligt honom måste läraren försöka lämna den textbaserade undervisningen och komplettera den med ute undervisning.

Buss för biologisk mångfald/Lärarnas Nyheter (2009/09/03), Art. 2.

I artikeln, den intervjuade fältbiologen och läraren Lars Söderström, uppmuntrar eleverna att bortse från trafiken och att få upp ögonen för olikheter i den gröna naturen. En tur med ekobussen är en lektion som all andra, eleverna ska hitta så många olika träd och blomarter som möjligt, säger Lars. Han hävdar att utemiljön gör att eleverna förstår mekanismerna i naturen.

Att lära av naturen/Lärarnas Nyheter (2009/10/28), Art. 3.

Enligt de tre intervjuade förskollärare är utomhuspedagogiken en metod att se naturen runt om oss som ett redskap i barnets lärande. De fick stipendium för ett utmärkt arbete i naturen och tycker att genom utomhuspedagogiken får barnet ett rikare ordförråd och ett nytt sätt att utveckla lärandet. Eleverna blir med intresserade och koncentrerade, menar de.

Naturvetenskapen blir begriplig i Carinas övningar utomhus/Lärarnas Nyheter (2010/10/20), Art. 4.

Den intervjuade förskolläraren och grundskolläraren Carina Brage har, enligt artikeln, naturen som sitt klassrum och hon vill inspirera andra lärare att vara ute. I en Workshop visar hon några enkla övningar som lärarna kan göra tillsammans med barn där naturvetenskapliga fenomen illustreras. Undervisningen utomhus, enligt henne, handlar om att man upplever naturvetenskap och att man får bättre uppfattning, skrivs i texten.

Kunskapen växer mitt i naturen/Lärarnas Nyheter (2010/08/26), Art. 5.

I artikeln intervjuas läraren Hans Sundström som påpekar att gå ut i naturen innebär att eleverna får bättre förståelse eftersom de använder alla sinnen för att lära sig. Att hela tiden vara inomhus på biologin gör att eleverna förlorar perspektiv, säger läraren.

Reliabilitet och validitet

Validitet och reliabilitet är olika former av mått för kvalitet och allmän forskningspotential som uppnås av val gällande metodologiska och ämnesmässiga konventioner, skriver Bryman (2011). Enligt honom validitet och reliabilitet är begrepp som syftar till att vissa hur pass trovärdig en studie är.

Reliabilitet betyder att undersökningen kan upprepas och att man då kommer fram till samma resultat genom att använda samma metod och målgrupp (Bryman, 2011).

Enligt honom, är begreppsförklaringen ovan kopplad till kvantitativ forskning och det kan vara svårare att tillämpa dessa begrepp på kvalitativ forskning. Detta för att kvalitativ forskning är beroende av sin kontext. Reliabilitet, skriver Bryman, skiljer sig mellan intern och extern.

Med "extern reliabilitet" menas att undersökningen kan upprepas. För att en undersökning skall kunna upprepas krävs, vid en kvalitativ forskning, att forskaren går i en liknande social roll som den första forskaren befann sig. För min studie skulle detta innebära att jag väljer att genomföra likartade undersökningar med syn på utomhuspedagogik för att kunna uppnå ett liknande resultat.

Med "intern reliabilitet" menas att forskaren har läst in sig på samma teorier och diskuterat sig fram till hur man skulle hantera och tolka materialet som kommer fram under studiens gång (Bryman, 2011, sid. 352). För mig, i min studie skulle detta innebära att försöka diskutera hur jag ska tolka eventuella texter i utvalda artiklar redan innan analysen skedde. Jag kommer att ha en kontinuerlig genomgång och tolkning av undersökningsmaterialet.

Bryman (2011) skriver att validitet beskriver hur väl en studie har undersökt det som den syftar till att undersöka. Enligt honom har en undersökning validitet om man svarar på det man vill svara på, undersöker det man vill undersöka och mäter det man vill mäta.

Bryman påpekar att validitet handlar om ifall man absorberar, identifierar eller mäter det man säger att man har som mål att mäta. Validitet betyder att ska finnas en beröringspunkt mellan de observationer forskaren gör med de teoretiska idéer som utvecklas. Det skiljer mellan intern och extern validitet.

Med "Intern validitet" menas beröringspunkt mellan teori och de observationer som man gör under studies gång (Bryman, 201, sid. 352). Detta, enligt Bryman, ses som en styrka i en kvalitativ studie på grund av man under längre tid är i det sociala sammanhang studien utförs i. Detta gör att forskaren har längre tid för att upptäcka sambandet mellan teori och observationer. Den interna validiteten ses som stark i denna studie då själva syftet har uppnåtts genom att frågeställningarna besvarats utförligt i slutdiskussionen.

"Extern validitet" syftar på vilket omfattning resultaten kan generaliseras till andra studier (Bryman, 2011, sid. 352). Bryman anser att detta är ett problem i kvalitativa studier vilket även blir ett problem för mig. Mitt syfte är inte att uttala mig hur det generellt ser ut i artiklar runt om i världen som beskriver utomhuspedagogik. Det jag vill göra är att analysera, tolka och presentera hur det kan se ut i just de artiklarna jag har valt att analysera.

Bryman skriver att transparens har stor betydelse för validiteten där transparens handlar om att tydliggöra och klargöra hur forskaren har kommit fram till sina resultat. För att säkerställa validiteten i min uppsats så långt som möjligt och ge läsarens transparens så noggrant som möjligt har jag försökt förklara hur jag har gått tillväga i utförandet av min uppsats och varför. Resultaten jag kommer att komma fram till under studiens gång är beroende av den kontext de är tagna ur.

Enligt (Boréus, 2011) är det vid diskursanalys viktig att vara medveten om de diskurser jag har valt att analysera grundar sig i samhällets normer och värderingar, vilka ändras över tid, då jag ämnar analysera, undersöka och tolka de samhälleliga normer och värderingar som framkommer genom de artiklar i media jag har valt att analysera.

Etiska hänsyn.

I undersökningar med aktiv insats av deltagarna skall, enligt vetenskapsrådet, samtycke och information alltid inhämtas. I de fall där uppgifter om deltagarna tas från existerande massmedia behöver samtycke och information ej efterfrågas (vetenskapsrådet 1999).

Jag har i min analys utgått från färdiga och offentliga artiklar och kan därför inte se att information och samtycke skulle vara nödvändiga av etiska skäl.

Vad gäller konfidentialitet är mitt analysmaterial redan publicerat och därför kan jag inte garantera någon konfidentialitet. Mitt syfte är inte att studera författarna som personer utan enbart deras texter och därför anser jag att jag inte kränker någon enskild individ genom analysen av artiklarna.

Vetenskapsrådet (1999) menar med nyttjandekravet att insamlade uppgifter om enskilda personer endast får användas för forskningsändamål. Jag använder artiklarna endast för mitt forskningssyfte: att undersöka diskurser om utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media.

Forskarens roll

Att tolka text utgör en väsentlig del av diskursanalysen. Viktigt för forskaren är att beakta att diskurser inte framträder av sig själv. Eftersom forskaren själv väljer frågeställningar och framställning utifrån egna intressen kan forskarrollen utgöra en maktposition, då studien är beroende av vilket fokus forskaren väljer att presentera det empiriska materialet på. Vid en diskursanalys är det nödvändigt för forskaren att läsa materialet noga ett flertal gånger eftersom språkets betydelse betonas och språket även visar sociala relationer (Bergström och Boreus, 2005). Jag har läst texten flera gånger materialet och försökt hålla mig objektiv till den.

Analysresultat

Enligt Börjesson (2003) innebär att studera diskurser inte att enbart presentera och återberätta vad som står i texterna. Däremot är det primära målet att identifiera diskurser om utomhuspedagogik i varje enskild text för att sedan påvisa mönster och ringa in svar på de forskningsfrågor som är utgångspunkten för analyserna.

Analysen innefattade dessa faser:

- Först har jag läst igenom artiklarna för att bekanta mig med materialet. Under denna genomläsning noterade jag att materialet bestod av en blandning av diskurser från olika lärare. Nästa gång började jag med att läsa texten och markera ord och meningar för att se vad texten vill göra anspråk på (Bergström och Boréus 2005). Sen började jag med att återigen läsa igenom artiklarnas innehåll utefter respektive diskurs i åtanke och letade efter nyckelord som utomhuspedagogik, utemiljö, utomhusbiologi, lärande och skola.
- Vid en diskursanalys är det nödvändigt att läsa materialet noga flera gånger eftersom språkets betydelse betonas och språket även visar sociala relationer (Bergström och Boreus, 2005). Materialet i undersökningen har lästs noggrant ett flertal gånger för att skapa tydlighet i materialet även förståelse för de artiklar jag beskriver i analysen. När detta gjordes var det dags att ta reda på hur lärarna tycker och tänker kring utomhuspedagogik som beskrivs i utvalda artiklar.
- Sedan bearbetade jag informationen för respektive diskurs i respektive artikel som innebar en ny genomläsning för varje artikel. Detta för att kunna ringa in svar på de forskningsfrågor som är utgångspunkten för analyserna. Syftet är att undersöka lärarnas syn på utomhuspedagogik i skolan som finns inbäddade i texterna. Enligt Börjesson (2003) om diskursanalys, arbetar man i diskursanalysen med att fundera över vad texten säger hur det sägs i de diskurser som finns, och med att applicera den aspekt som jag har redogjort för i metodkapitlet. Detta innebär att varje artikel behandlades var för sig för att finna lärarnas uppfattningar om utomhuspedagogik i skolan.

Resultat av analysen

Hur motiverar man utomhuspedagogik?

Samtliga artiklar som jag har valt har det gemensamt att de beskriver lärarnas uppfattningar om möjligheter kring utomhuspedagogik.

Lärarna använder sig av utomhuspedagogik som en pedagogisk verksamhet utomhus. I samtliga artiklar, beskriver lärarna utomhuspedagogik som ett medvetet arbetssätt som handlar om platsen de är på, sättet de jobbar på och det de gör. Genom att gå ut ser man förändringar i naturen, det händer saker hela tiden och lärarna upptäcker tillsammans med eleverna.

NO- läraren Hans Sundström påpekar att undervisningen utomhus är det bästa sättet att förstå hur växter och djur har anpassat sig till förändringar under året. Detta för att man använder alla sinnen för att förklara och att förstå:

”Läraren kan peka på växter, blommor och djur i deras riktiga miljö, och eleverna får se vad som händer med dem under olika årstider” (Art. 5)

I artikeln, *Att lära av naturen*, använder sig lärarna av utomhuspedagogik som en metod där barnen får ett nytt naturligt förhållningssätt till lärandet. Enligt förskollärarna utgår man från verkligheten där arbetet blir av naturlig del det mesta de gör.

Lärarna beskriver utomhuspedagogik ”som ett redskap i barnens lärande”. Det som förskollärarna syftar på är att utomhuspedagogik snarare är en plats som inte är formad av skolans läromiljö (Art. 3).

I samtliga artiklar utgår utomhuspedagogiken ifrån att platsen för undervisningen har betydelse för lärandet, där eleverna skapar sin sinnliga förståelse om de erfarenheter eleverna har med sig. ”Eleverna ska uppleva det de läser om i boken och se känna och lukta” (Art. 2), ”utomhuspedagogik, sker i äkta situationer i verkliga natur-” (Art.1).

Lärarna definierar utomhuspedagogiken som ett komplement till pedagogiken i klassrummet, där lärandet oftast sker inom fyra väggar: ”Eleverna har skrivit ned vilka arter de bör hitta under promenaden, och varje elev tar med sig sina anteckningar för att kunna bocka av”

(Art. 5). Lärarna uttrycker att utomhuspedagogik kompletterar den övriga verksamheten i klassrummet (Art1) och de upplever att barnen använder hela kroppen och all sinnen, de lär sig lättare, de är mer intresserade och därför lär de sig mer ” Meningen är också att de ska komma ut i naturen och öppna sinnen. Det leder till både en rolig dag och ett annat sätt att tänka”, säger Mikael Frödén (Art. 2).

Utomhuspedagogiken ses som en naturlig del i lärandet där det finns utgångspunkter för praktisk miljölära. Lärarna talar utifrån sina egna erfarenheter som till. exempel Carinas övningar utomhus. Hon har naturen sitt klassrum och vill inspirera andra lärare att vara ute mer med elever i deras lärande. Enligt henne, är det inte svårt för barnen att förstå de riktiga begreppen som till ex: fotosyntesen, om man illustrerar den genom att barnen får gestalta sol, vatten, syre, koldioxid och klorofyll (Art. 4).

Slutsats: I samtliga artiklar betonar lärarna att utomhuspedagogik är en pedagogisk verksamhet utomhus som handlar om att visa barnen, vägleda och följa dem i deras lärande. Verksamheter utanför klassrummet ger eleverna möjlighet att lära sig genom egna direkta upplevelser av verkliga fenomen som anses vara effektivare än den traditionella klassrums undervisning, säger lärarna i utvalda artiklar.

Nedan följer exempel på delar av samtliga artiklar som har analyserats utifrån första aspekt:

Aspekt	Art1	Art2	Art3	Art4	Art5
Hur motiverar man utomhuspedagogik?	<p>”utomhuspedagogik, sker i äkta situationer i verkliga natur- och kulturmiljöer. Det gäller att använda platsen som en sorts pedagog, vare sig det rör sig om biologi i skogen eller historia i storstaden”.....</p> <p>”Utomhuspedagogik fungerar i alla skolåldrar”.</p> <p>”Utomhuspedagogik fungerar i alla ämnen, även om historia, biologi, kemi och matematik lämpar sig bättre än andra”</p>	<p>”Meningen är också att de ska komma ut i naturen och öppna sinnen. Det leder till både en rolig dag och ett annat sätt att tänka, säger Mikael Frödén.</p> <p>– Den känslan går inte att förmedla inomhus. Helst hade jag varit ute på alla lektioner som handlar om naturen.”</p>	<p>”Vi vill erbjuda alla en metod att kunna se naturen runt om oss som ett redskap i barnens lärande,”</p>	<p>”Förskolläraren och grundskolläraren Carina Brage har naturen som sitt klassrum, och hon vill inspirera andra lärare att vara ute mer med barnen i deras lärande.”</p>	<p>”Att vara ute gör undervisningen enklare, eftersom alla sinnen kan användas för att förklara. Eleverna både förstår och lär sig mer, eftersom även de använder alla sinnen. När det kommer till fenologi, ska läraren synliggöra sambanden för eleverna. Och undervisning utomhus är det bästa sättet att göra det på, förklarar Hans Sundström.”</p> <p>”Att vara ute på lektionerna ses ofta som ett komplement till att vara inne. Hans Sundström menar att det är precis tvärtom. När eleverna kommer in igen skriver de rent sina anteckningar från utevistelsen, ibland kan deras upptäckter, upplevelser och intryck räcka till flera veckors efterarbete, förklarar han.”</p>

Hur uttrycker man sig om utomhuspedagogik?

Lärarna till samtliga artiklar är eniga om att utomhuspedagogik gör det lättare för barnen att se en helhet och att den kognitiva fördjupningen påverkas positivt. Genom att vistas ute i naturen får eleverna både känsla och förståelse för naturen: ”Utemiljön gör att man förstår mekanismerna i naturen” (Art. 2).

Lärarna i samtliga artiklar påpekar att genom att vara ute blir undervisningen enklare, eftersom man använder alla sinnen för att förklara. Ute i naturen får barnen möjlighet att använda alla sinnen, lukt, känsel, hörsel förklarar Frödén : ”att de måste sticka ned fingret i

jorden för att känna något” (Art. 2), ” Det man lär sig med alla sinnen och hela kroppen sitter bättre i skallen helt enkelt” (Art1).

Lärarna i artiklarna upplever att lärandet utvecklas genom att eleverna ute i naturen visar varandra vad de har hittat. Lärandet sker på ett naturligt sätt i ett sammanhang och barnen är mer intresserade när man är ute och därför lär de sig också mer. I en workshop visar läraren Carina Brage några enkla övningar om naturvetenskapliga fenomen där ”deltagarna fick testa, experimentera och lära sig” (Art 4). Eleverna får förståelse för hur sambanden skapas och vad som händer i verkligheten. ”Vad är det här? Titta på formen! Det här kan ni, säger han. Samtidigt lämnar en fluga busken och en uppspelt kille börjar genast kommentera den i stället” (Art. 5).

I artiklarna påpekar lärarna att eleverna får en gemensam upplevelse som de sedan kan bearbeta när de kommer tillbaka till klassrummet. De sinnliga erfarenheter som eleverna har med sig skapar en förståelse som underlättar den bokliga bildningen. Detta framkommer också i utvalda artiklar. Genom utomhuspedagogikens arbetsformer fungerar eleverna bättre tillsammans när de kommer in i klassrummet. Eleverna lär sig socialt samspel på ett bättre sätt när de är ute och samarbetar. Lärarna i samtliga artiklar menar att utomhuspedagogik tränar samarbetet mellan eleverna och ökar deras koncentrationsförmåga. ”Att byta miljö gör även att deras koncentrationsförmåga ökar” (Art. 1).

Lärarna uttrycker sig om utomhuspedagogiken som en metod där barnen har möjlighet att fundera, tolka, analysera processer och fenomen i naturen. Detta leder till att i utomhuspedagogiken skapar barnen en närkontakt med naturen. När barnen är ute och upplever naturen vill de gärna samla på olika fynd och skapar en relation till platsen eller materialet. Hans Sundström skriver: ” Men de som inte får vara ute så mycket saknar kontinuiteten. De missar kanske höst eller vår, de ser inte när fåglarna kommer och när fåglarna lämnar, säger han” (Art. 5). Genom att utveckla en relation till naturen har eleverna en kontinuitet och respekt för den.

Enligt lärarna finns det oerhört mycket matematik, språk, idrott och naturvetenskap i olika utomhusövningar. I utomhuspedagogiken märker man sambandet mellan lärande och motorisk utveckling, säger lärarna i samtliga artiklar.

Eleverna nämner naturen och djuren med dess rätta namn: ”De säger inte bara fågel, utan pilfink. Ask, inte bara träd”, säger Anna Rosdahl (Art. 3). Alla lärarna i samtliga artiklar uttrycker att de har det bra som har naturen så nära och ser naturen som en tillgång till att gå till.

Slutsats: Alla lärarna i utvalda artiklar uttrycker att de har det bra som har naturen nära och ser naturen som en tillgång till att gå till. Elever blir mer engagerade, samarbetar bättre och lär sig mer. Alla lärarna visar att det är bra att stimulera fler sinnen än att bara se och höra som man gör i klassrummet. Enligt dem får man lukta, smaka, röra och prata med varandra så lär man sig betydligt mer än när man bara läser en bok. Lärarna i utvalda artiklar kommer i samma slutsats: de elever som har fått utomhusundervisning har betydligt starkare minnesbilder av vad de lärt sig.

Nedan följer exempel på delar av samtliga artiklar som har analyserats utifrån andra aspekt:

<u>Aspekt</u>	<u>Art 1</u>	<u>Art 2</u>	<u>Art 3</u>	<u>Art 4</u>	<u>Art5</u>
Hur uttrycker man sig om utomhuspedagogik?	<p>”Två F-6 skolor, varav en använde sig av utomhuspedagogik, jämfördes. Resultaten visar att en variationsrik miljö leder till mindre stress bland eleverna. Att byta miljö gör även att deras koncentrationsförmåga ökar. Dessutom förbättras stämningssläget i gruppen, vilket får eleverna att samarbeta bättre”. ”Det man lär sig med alla sinnen och hela kroppen sitter bättre i skallen helt enkelt”</p>	<p>”Sälg, ek, alm, rönn, asp, lönn och hägg. Listan blir lång. En kille berättar att han var ute med ekobussen i nian. Utemiljön gör att han förstår mekanismerna i naturen.</p> <p>– Jag kanske inte fattade allt när vi var ute. Men när vi kom tillbaka fick jag ihop det, säger han och fortsätter en gruppdiskussion om blad.”</p>	<p>”De nämner naturen och djuren runt oss med dess rätta namn. De säger inte bara fågel, utan pilfink. Ask, inte bara träd, säger Anna Rosdahl. De blir också mer intresserade av att lära sig läsa och skriva”.</p>	<p>”I en workshop..... Deltagarna fick testa, experimentera och lära sig en del Bland annat förvånades de över flaskan med tre hål ovanför varandra, där vattnet rinner ut ur de två nedre medan det översta släpper in luft i flaskan.....Man säger flyta och sjunka när det handlar om Arkimedes princip. Det är inte svårare för barnen att förstå de riktiga begreppen än att säga något eget ord som man själv tycker är lättare”</p>	<p>”Då och då lunkar han framåt i det allt glesare ledet. Han viker av mot ett buskage, hukar sig ned och pekar.</p> <p>– Vad är det här? Titta på formen. Det här kan ni, säger han. Samtidigt lämnar en fluga busken och en uppspelt kille börjar genast kommentera den i stället.</p> <p>– Kom igen nu. Vi-vi-vi, säger Hans Sundström.</p> <p>Killen släpper flugan med blicken och svarar kort. – Viol.”</p> <p>”Eleverna både förstår och lär sig mer, eftersom även de använder alla sinnen.”</p>

Hur beskrivs lärarens roll i utomhuspedagogik?

I samtliga artiklar som jag har valt, ser lärarna få hinder när det gäller att gå ut på lektionerna. Det är inte dramatiskt hävdar NO-läraren Sundström: ” Alla skolor har ett grönområde inom räckhåll. Dessutom är det lärarens skyldighet att ta ut eleverna”(Art. 5). Lärarna känner att de är oerfarna av att gå ut och lösningen enligt honom blir därför att gå ut. ”Utomhuspedagogik handlar om att lämna klassrummet och att gå ut i verkligheten. Det gäller att använda platsen som en sorts pedagog”, hävdar Szczepanski (Art. 1). Han menar att läraren ibland måste våga förflytta sig från den textbaserade undervisningen till en annan plats, med tydligt miljöriktad.

Lärarna beskriver att deras roll med barnen är att upptäcka naturen tillsammans med dem och väcka barnens nyfikenhet. Läraren Brage ”vill inspirera andra lärare att vara ute mer med barnen i deras lärande”, enligt henne man får se det som barnet inte ser, till exempel fotosyntesen illustrerar hon genom att barnen får gestalta sol, vatten, syre, koldioxid och klorofyll (Art. 4).

Läraren Sundström säger: ” Börja med en så pass enkel sak som att förklara för eleverna vem som äter vem”. Enligt honom är det vi lärarna som ger eleverna grundläggande tips för att skapa deras nyfikenhet (Art.5).

Lärarna anser att man bör vara uppmärksam på sina handlingar och att det måste finnas ett syfte med utomhusaktiviteter. De betonar vikten om väl planerade utomhusaktiviteter, att lärarna bör tänka om hur de ska göra när utemiljön förvandlas till pedagogiska rum.

”är det dags för grupparbete”, säger läraren Lars (Art 1). Han har planerat för sin ute lektion och är medveten för hur lektionen ska vara och vad den ska innehålla, så blir utomhusaktiviteter jättespännande och jätteroliga (Art. 2).

”Läraren måste ha kunskap”, skriver läraren Anders (Art.1). Enligt honom så räcker det inte att bara släppa ut barnen på gården räcker inte för att få en bra lärandesituation, läraren måste ha goda ämneskunskaper för att komma till den bästa platsen för lärandet.

Slutsats: I samtliga artiklar, anser lärarna, att lämna klassrummet innebär att man varierar sig och att variation väcker nyfikenhet. Varierande undervisningsmiljöer är förutsättningen att lära sig bättre. I utvalda artiklar anser lärarna att en variationsrik miljö leder till mindre stress bland eleverna. För effektiv utomhuspedagogik måste lärarna ha goda kunskaper i sina ämnen och om sin omgivning samt vara välplanerade för utomhusaktiviteter, skriver lärarna i utvalda artiklar i media.

Nedan följer exempel på delar av samtliga artiklar som har analyserats utifrån tredje aspekt:

<u>Aspekt</u>	<u>Art 1</u>	<u>Art 2</u>	<u>Art 3</u>	<u>Art 4</u>	<u>Art 5</u>
Lärarens roll i utomhuspedagogik.	<p>”Lärare som jobbar med utomhuspedagogik bör förbereda i klassrummet, och efteråt vända tillbaka för att läsa eller laborera. Det mesta av skolans värld går att lära in utomhus.”</p> <p>”Läraren måste ha kunskap om vilka möjligheter närmiljön har som lärmiljö. När den ska användas beror bland annat på årstid och plats.”</p>	<p>”Väl uppe är det dags för grupparbete. Eleverna ska hitta så många olika träd- och blomarter som möjligt.</p> <p>De ska också bestämma bladtyper med hjälp av bestämningsnycklar. Temat för dagen är biologisk mångfald.”</p>	<p>”De tre förskollärarna arbetar naturnära, och tycker sig ha märkt att det finns ett samband mellan lärande och motorisk utveckling.”</p> <p>”att med naturen som utgångspunkt nå målen i förskolans läroplan”.</p>	<p>”Oftast sitter det i vår ryggrad från vår egen skolgång, och det handlar om hur vi upplevt naturvetenskap och teknik, säger hon. Då riskerar vi att vår egen uppfattning om att det är svårt smittar av sig på barnen i onödan.</p> <p>Fotosyntesen illustrerar hon genom att barnen får gestalta sol, vatten, syre, koldioxid och klorofyll.”</p>	<p>”Att gå ut på biologin är inte dramatiskt. Alla skolor har ett grönområde inom räckhåll. Dessutom är det lärarens skyldighet att ta ut eleverna, hävdar NO-läraren Hans Sundström.</p> <p>”Lärare som känner att de är för oerfarna kan avdramatisera det hela. För erfarenhet av att gå ut, det har ju faktiskt alla när man tänker efter, säger han.”</p>

Diskussion

Syftet med min studie är att undersöka diskurser om utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media.

I diskussion tar jag upp resultat utifrån den empiriska studien i relation till frågeställningar och tidigare forskning.

Hur motiverar man utomhuspedagogik?

Lärarna i samtliga artiklar poängterar att utomhuspedagogik bidrar till mer varierade erfarenheter och att elever kan närma sig ett kunskapsinnehåll på andra sätt än de gör i klassrummet. Detta kommer att ge fler elever känslan av att de skapar ökad motivation.

Enligt lärarna ger utomhuspedagogik goda förutsättningar för att lärandet sker i samverkan med andra. De menar att i utomhuspedagogiken får eleverna en större helhetsbild av det undersökta fenomenet genom att de tar del av varandras erfarenheter. Detta leder enligt lärarna till en vidare kunskap. Enligt Dahlgren & Szczepek (2004), är utomhuspedagogikens identitet en koppling mellan den lärande och helhetsupplevelsen.

Enligt lärarna är det viktigt att knyta an undervisningen inne och ute och det blir mer lärorikt.

De anser att utomhuspedagogik är ett komplement till klassrumsundervisningen. Detta försäkras av centrum för miljö och utomhuspedagogik (CMU) att upplevelser i den naturliga miljön bör utgöra basen för inläring utomhus och bör vara ett komplement till den ordinarie klassrumsbundna pedagogiken. Enligt Hartman, Lundgren och Hartman, (2004), utomhuspedagogiken är inspirerad av pragmatism, där teori och praktik är varandras förutsättning. Han påpekar att lärarna måste försöka utföra teorin praktiskt för att eleverna skall kunna förstå sammanhangen.

I samtliga artiklar anser lärarna att utomhuspedagogik inbjuder till mer praktiskt arbete, där barnen blir mer delaktiga i lärandet. Ute vågar barnen testa mer och får nya idéer till lösningar på olika sorters aktiviteter. Enligt Lgr11 ger utomhuspedagogik eleverna möjligheter att träna, tolka och analysera de upplevelser de får i naturen. Det konkreta i utomhusmiljön, enligt Szczepanski (2008), gör läroprocessen mer kreativ och givande samt ökar elevernas motivation till lärande.

Hur uttrycker man sig om utomhuspedagogik?

Barnen lär sig mycket genom utomhuspedagogik och man utvecklar många olika delar som är viktiga för deras lärande (Lars-Owe Dahlgren och Szczepanski, 2004). De menar att elever behöver varierande lärmiljöer för att kunna utvecklas på ett så positivt sätt som möjligt. Utevistelse har flera positiva effekter erbjuder barnen miljöombyte, inspiration samt ger möjlighet att börja forma en nära relation till naturen.

Samtliga artiklar som jag har analyserat beskriver lärarnas uppfattningar om möjligheter kring utomhuspedagogik. Lärarna är eniga om att utomhuspedagogik gör det lättare för barnen att se en helhet och att den kognitiva utvecklingen påverkas positivt. Genom att vistas ute i naturen får eleverna både känsla och förståelse för naturen.

Genom utomhus undervisningen anser pedagogerna att barnen får tid för reflektioner och funderingar tillsammans med pedagogerna och de andra barnen. Enligt pedagogerna lär barnen av varandra och även tillsammans med pedagoger. Kommunikationen är viktig och utgör både innehåll och metod för barnens lärande. Till detta vill jag knyta Fägerstam (2012) med sin forskning att eleven måste vara aktiv i lärandet för att kunna utveckla sin fantasi och kreativitet. Eleverna blir bättre på att kommunicera när de är utomhus eftersom arbetet i utemiljön främjar samarbete och sociala relationer. Lärandet underlättas i utomhuspedagogik och både lärare och elever deltar på ett annat sätt utomhus än inomhus, lektionerna blir roligare och det sociala klimatet bättre, skriver Fägerstam.

Lärarna i samtliga artiklar anser att genom att erbjuda barnen utomhuspedagogik får de en större chans till att använda sig av sina sinnen. Sinnena får de med som en helhet i alla saker de gör utomhus. Exempelvis har barnen fått känna, se och lukta olika träd- och blomarter samt fått gestalta sol, vatten och syre, de har fått möjlighet att lära in med hela sin kropp och sinnen, säger lärarna i samtliga artiklar. Till detta knyter jag Dahlgren och Szczepanski (2004) som anser att sinnliga erfarenheter är en viktig del i läroprocessen som ökar kreativiteten hos eleverna och bör därför utövas i skolans undervisning. Sinnliga erfarenheter är ett sätt att kunna uppfatta omvärlden genom alla sina sinnen, dvs. att eleverna får känna och aktivt ingripa den fysiska miljön.

Lärarna i samtliga artiklar berättar att utomhuspedagogiken leder till att barnen genom sinnliga erfarenheter skapar en förståelse som underlättar den bokliga bildningen. Enligt Fägerstam (2012) så ger utomhuspedagogik eleverna stora möjligheter att utveckla sina kunskaper genom att göra dem levande och ger mer bestående kunskaper hos eleverna än vad den traditionella inomhusundervisningen gör. Malone (2008) sammanfattar i sin studie att de barn som upplever världen utanför klassrummet uppnår högre resultat i kunskap, är kunniga, umgås på annorlunda sätt med andra och förbättrar sin uppmärksamhet, självbild och sin självkänsla.

Vad gäller koncentrationen tog lärarna i samtliga artiklar upp att barn blir bättre på att koncentrera sig när de får utomhus undervisning. Enligt Grahn (1997), fick barnen i utomhuspedagogik utveckla sin koncentrationsförmåga. Fältarbetets positiva effekter är många såsom bättre inlärning, ökad koncentration och bättre långtidsminne (Rickinson, 2004).

Hur beskrivs lärarens roll i utomhuspedagogik?

I samtliga artiklar, beskriver lärarna att ute kan egentligen vara var som helst exempelvis på skolans gård, i skogen eller en tur med eko-bussen. Enligt dem är det lärarens uppdrag att lämna klassrummet och gå ute med eleverna.

Både tidigare och nuvarande läroplanen (Lpo94, Lpo98 och Lgr11) anger att skolan har en viktig uppgift att använda sig av utomhuspedagogik, då den ger överblick och sammanhang i lärandet. Forskningen visar att utomhuspedagogik ger högre fysisk aktivitetsnivå än traditionell klassrumsundervisning. Allt fler forskningsstudier visar hur viktig kontakten med den utemiljön är för att ge de bästa förutsättningarna för elevers utveckling Fägerstam, 2012; Malone, 2008).

Man kan i skolans läroplaner finna att dessa uppmuntrar till att läraren bör variera undervisningen för att tillgodose elevers olika sätt att lära där utemiljön ska betraktas som en viktig lärandemiljö, vilket lärarna i samtliga artiklar intygar. Enligt lärarna i samtliga artiklar blir det ett gott pedagogiskt utövande om läraren kombinerar lärande i och utanför klassrummet. Om man bara använder sig av det teoretiska lärandet i inomhusmiljön, hindras många lärandesituationer som i utomhusmiljön kan skapa helheter och sammanhang (Dahlgren & Szczepanski 2004). Läraren varierar formerna i sin undervisning för att öka elevernas möjligheter att uppleva och undersöka för att förstå sammanhangen, skriver Nyberg (2008).

Lärarna beskriver att deras roll är att upptäcka naturen tillsammans med barnen. Det är bra att lärarna engagerar sig i barnens utomhusaktiviteter så att det blir en meningsfull utevistelse, menar lärarna i samtliga artiklar. Enligt Fägerstam (2012), leder utomhuspedagogiken till att läraren utvecklar en nära relation till sina elever vilka är förutsättningarna för att eleverna ska få bättre resultat. Resultatet, enligt Rickinson (2004), visar att aktiviteter på skolgården leder till att eleverna utvecklar positiva relationer med sina lärare som ökar förutsättningar för lärandet.

Intervjuade lärare i samtliga artiklar menar att utanför klassrummet är det viktigt att uppgifterna ska vara tydliga och begripliga för eleverna. Det är viktigt för eleverna att veta exakt vad de ska göra, hur de ska utföra uppgifterna och varför de ska göra det. Enligt lärarna,

utomhusundervisningar bör vara väl planerade för hur ska läraren göra när utemiljön ska förvandlas till pedagogiska rum. Rickinson (2004) skriver att väl planerat och utfört fältarbete ger eleverna mer möjligheter än inomhusundervisningen gör. I alla läroplaner finns det beskrivet att läraren ska planera sin undervisning så att eleven får möjlighet att uppleva med hela sin kropp för att uppfatta större kunskapsområde som en helhet (Lpo94, Lpfö98 och Lgr11).

Metoddiskussion

Jag anser att studiens syfte är uppnådd och att undersökningen gav svar på frågeställningarna. Syftet med min uppsats var att undersöka lärarnas syn på utomhuspedagogik i skolan utifrån artiklar i media. Jag ville undersöka hur olika lärare i olika artiklar förhåller sig till utomhuspedagogik som en pedagogisk undervisningsmetod och diskutera dessa perspektiv av vad intervjuade lärarna säger utifrån frågeställningar. Metodval och teorival grundade sig främst på vad som skulle undersökas. Val av empiriskt material innehöll texter som behandlar utomhuspedagogik som ett bättre sätt för inläringen. Jag tycker att diskursanalys är en bra metod att undersöka utomhuspedagogik ur texter från nyhetsmedia.

Diskursanalys är en metod som vill synliggöra hur människor tänker. Att studera diskurser, enligt Börjesson (2003), innebär att fundera över det som sägs och hur det sägs. Genom att använda sig av en diskursanalys, skriver författaren, problematiseras uppkomsten av en företeelse och man ställer sig frågan till hur, när och varför den uppstod. I min studie problematiseras uppkomsten av utomhuspedagogik och jag ställer frågan hur den uppstod. Med hjälp av diskursanalys har jag i min studie undersökt hur verksamma lärare tänker och agerar som de gör kring utomhuspedagogik.

Val av material grundade sig främst på att välja texter från erkända tidningar med tanke på att texter från erkända tidningar når ut i till stor del läsare. Forskning inom olika områden kring utomhuspedagogik, olika teorier om lärande och läroplaners omfattningar ger möjlighet att uttrycka att utomhuspedagogik utgör en stor betydande del i barns lärande. Detta försök framkommer i utvalda artiklar i media. Dessa har skrivits ut för att används som empiriskt material. Diskursanalys som metod hade sitt syfte att synliggöra lärarnas tankar kring utomhuspedagogik i det empiriska materialet.

Konsekvenser för min framtida profession.

I mitt resultat, tycker jag, att det syns tydligt att utomhuspedagogik flyttar lärandet från den traditionella klassrumsmiljön ut i natur för direktupplevda inläringssituationer.

I utomhuspedagogik stimuleras fler sinnen än att bara se och höra och elever från förskola till årskurs 9 lär sig betydligt mer än när man bara läser en bok. Forskning visa att elever som får utomhusundervisning blir mer engagerade, samarbetar bättre och lär sig mer. Jag tycker att genom att vara aktiv själv där utemiljön är både den givna platsen och lärandets innehåll, har eleverna betydligt lättare att koncentrera sig när de kommer in i klassrummet igen.

Mitt arbete med uppsatsen har varit mycket intressant, lärorik och har gett mig en hel del kunskaper om utomhuspedagogik som jag kommer ta med mig in i framtiden som NO-lärare. Allt ovanstående om utomhusdidaktik, sammanfattar jag som argument vilket innehåller många viktiga principer som en lärare bör ha med sig i utomhusundervisningen. Har pedagogerna ett utomhusdidaktiskt förhållningssätt så har eleverna ett mer konkret sätt att lära sig. Det bidrar till att eleverna får undersöka, laborera och upptäcka vilket leder till att de lär sig i ett sammanhang.

Referenser

- Arvastson, G. & Ehn, B. (red.) (2007). *Kulturnavigering i skolan*. Gleerups Utbildning AB.
- Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och Reflektion - Vetenskapsfilosofi och Kvalitativ Metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. [rev.] uppl. Malmö: liber
- Brügge, B. Glantz, M. & Sandell, K. (2002). *Friluftslivets pedagogik: för kunskap, känsla och livskvalitet*. Kristianstad: Kristianstads Boktryckeri.
- Brügge, B. & Szczepanski, A. (2007). *Pedagogik och ledarskap, i Friluftslivets pedagogik*. Stockholm: Liber, 2007, s. 11 och 25-52.
- Börjesson, M. (2003). *Diskurser och konstruktioner: en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahlgren, L. O., Sjölander, S., Strid, J. P., & Szczepanski, A. (2007). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. (s. 9-38). Lund: Studentlitteratur
- Dahlgren, L. O. & Szczepanski, A. (2004). *Rum för lärande- några reflexioner om utomhusdidaktikens särart*. i Wickman, P. O., Lundegård, I. & Wohlin A. (2004). *Utomhusdidaktik*. (s. 9-24). Lund: Studentlitteratur.
- Dahlgren, L.O. & Szczepanski, A. (1997). *Utomhuspedagogik - boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. Skapande vetande nr 31. Linköping: Lidköpings universitet.
- Dimenäs, J. & Sträng Haraldsson, M. (1996). *Undervisning i naturvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Forskningsetiska principer- Codex- Vetenskapsrådet
www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf hämtat den 13/02/18
- Fägerstam, E. (2012) *Space and Place Perspectives on outdoor teaching and learning*. Lidköping: Lidköpings universitet.
- Gilje, N. & Grimen, H. (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. (3:e upplagan). Göteborg. Daidalos AB.

Grahn, P. (2007). *Barnet och naturen. Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö.* (s.55-104). Lund: Studentlitteratur

Grahn, P. (red.) (1997). *Ute på dagis: hur använder barn daghemsgården? : utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga.* Alnarp: Movium.

Lundgren, U. P. & Hartman, R. M. (2004). *John Dewey - Individ, skola och samhälle - utbildningsfilosofiska texter.* Stockholm: Natur & Kultur, valda delar ca 100s

Hedberg, P. (2004). *Att lära in ute- Naturskola.* Lundegård, I m.fl. (Red). Utomhusdidaktik. Lund: Studentlitteratur.

Linköping Studies in Behavioural Science No.167 Linköping University, Department of Behavioural Sciences and Learning. Linköping 2012.

Lundegård, I. (2004) *Att tända en eld.* Lundegård, I m.fl. (Red). Utomhuspedagogik. Lund: Studentlitteratur.

Malone, K. (2008). *Every experience matters*, An evidence based research report on the role of learning outside the classroom for children`s whole development from birth to eighteen years. Report commissioned by Farming and Countryside Education for UK Department Children, School and Families Wollongong, Australia.

Molander, B. (1995): *Kunskap i handling. Praxis – kunskap om undervisning och utbildning.* Nr 3. Göteborg: Daidalos.

Nationalencyklopedin, (2010). Sökord: Utomhuspedagogik.
<http://www.ne.se/utomhuspedagogik>. hämtad 2012-11-21.

Nyberg, E. (2008). *Om livets kontinuitet. Undervisning och lärande om växters och djurs livscyklar- en fallstudie i årskurs 5.* ISBN 978-91-7346-640-0, ISSN 0436-1121

Robert L.M. Mats W. *Att lära in ute året runt.* (Nynäshamn: Nynäshamns naturskola, 2007), s. 13, 100.

Nynäshamn Naturskolan

<http://www.nynashamn.se/4.6f017df6112ae0dea21800032368.html> hämtad 2012-12-26

Rickinson, M.; Dillon, J.; Teamey, K.; Morris, M.; Choi, M. Y.; Sanders, D. & Benefield, P. (2004). *A review of research on outdoor learning.* Shrewsbury, UK: National Foundation for Educational Research and King´s College London.

Sczepanski, A. (2007). *Uterummet - ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer.* Dahlgren, Lars-Owe; Sjölander, Sverre; Strid, Jan Paul (Red.). Utomhuspedagogik som kunskapskälla - Närmiljö blir lärmiljö (s. 9-37). Lund:Studentlitteratur.

Szczepanski, A. (2008). *Handlingsburen kunskap – lärares uppfattningar om landskapet som lärandemiljö.* Linköping: Linköpings Universitet.

Skolverket. *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94*.
<http://www.skolverket.se/pdf/lpo.pdf>. Hämtad (2012-12-10)

Skolverket, <http://www.skolverket.se/sb/d/468>. *Läroplan för de frivilliga skolformerna: Lpf 94*. Hämtad (2012-12-17).

Undervisning ute ger bättre resultat

<http://www.liu.se/forskning/reportage/utomhuspedagogik?l=sv>

Centrum för miljö- och utomhuspedagogik, CMU (2005) www.liu.se/esi/cmu/uthped.html
Utbildningsdepartament, (1998). *Läroplanen för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Fritzes.
ISBN 91-85545-00-7

Utomhuspedagogik

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Utomhuspedagogik>. Hämtat den 28/12/2012

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Empiriskt material

Att lära av naturen/Lärarnas Nyheter.

<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2009/10/28/lara-av-naturen>. Hämtad 2012-10-20

Buss för biologisk mångfald/Lärarnas Nyheter.

<http://www.lararnasnyheter.se/origo/2009/09/03/buss-vaxla-klassrumm>. Hämtad 2012-10-20

Kunskapen växer mitt i naturen/Lärarnas Nyheter.

<http://www.lararnasnyheter.se/origo/2010/08/26/kunskap-vaxer-mitt-i-naturen>. Hämtad 2012-10-20

Naturvetenskapen blir begriplig i Carinas övningar utomhus/Lärarnas Nyheter.

<http://blogg.lararnasnyheter.se/redaktionsblogg/2010/10/20/naturvetenskapen-blir-begriplig-i-carinas-ovningar-utomhus>. Hämtad 2012-10-20

Våga växla klassrum/Lärarnas Nyheter.

<http://www.lararnasnyheter.se/origo/2009/09/04/vaga-vaxla-klassrumm>. Hämtad 2012-10-20

